Nettpublisering ved Forvaltningsorgan for AKPs partihistorie (www.akp.no/ml-historie/) 2012

STUDIESPØRSMÅL OG OPPGAVER

KAPITEL 1

1. Oppsummer i 5 punkter hvorfor statsmonopolkapitalisme er en mer treffende betegnelse på samfunnsøkonomien i Norge enn blandingsøkonomi.

2. «Jeg har .. forsøkt å vise at sosialdemokrati - eller demokratisk sosialisme - er å satse på mange former for styring og oppgaveløsning. Vi har bygget ut velferdsstaten og en lang rekke statlige styringsmidler og reguleringer. Vi har satset på kooperative løsninger og gitt fagforeninger makt i styringen av bedriftene. I den sosialdemokratiske modellen inngår også bruk av markedet. Det er denne styringsformen, der de forskjellige virkemidlene har virket side om side fint avstemt, som har gitt langt mere demokrati enn i land der markedskreftene har hatt større makt eller i kommunistiske samfunn der staten har hatt all makt. .-. Vi trenger en sterk stat, politisk styring og markeder som fungerer. .-. Sosialisme er ikke å nasjonalisere bedrifter og banker for å overta kommandohøyder i det private næringsliv.. Oppbygging av statlig industri - og til en viss grad oppkjøp av private bedrifter - har vært nødvendig og riktig. Vi skal fortsatt ha statlig industri og statsbanker. Men i fremtiden som i fortiden vil sosialisme være å sosialisere kapitalen. Det vil si at vi gjennom en rad av virkemidler forsøker å dressere kapitalen slik at den går til de samfunnsmessig riktige formålene.» Dette er formulert av en ledende sosialdemokrat (Arbeiderpartiets sekretær Thorbjørn Jagland, Aftenposten 16. januar 1989). Skiller Jaglands «sosialisme» seg fra det vi kaller statsmonopolkapitalisme? Lag et innlegg som kommenterer Jaglands teser om at kapitalen blir «dressert» i dagens system.

3. På hvilken måte virker husholdsarbeidet inn på kapitalismen?

KAPITEL 2

4. Kapitlet påstår at Stortinget har svært begrenset makt over utviklinga og styringa av det kapitalistiske samfunnet. Hvis det er slik: Hvorfor avskaffer ikke den herskende klassen valgene og Stortinget?

Dette er avslutningsdelen i studieboka
«Det norske samfunnssystemet i slutten av 20. århundret».
Øvrige kapitler kan lastes ned fra
http://akp.no/ml-historie/pdf/studieboker/

Nettpublisering ved Forvaltningsorgan for AKPs partihistorie (www.akp.no/ml-historie/) 2012

5. Ta for dere noen offentlige tiltak, som f.eks. Kredittilsynet, Arbeidsmarkedsetaten, Statoil, Distriktenes Utbyggingsfond (DU), Norges Teknisk-Vitenskapelig Forskningsråd (NTNF), Rikstrygdeverket, eller andre store og viktige offentlige virksomheter. Prøv å finne stoff om dem på bibliotek, i leksikon osv. Svar på følgende spørsmål: 1) Tjener tiltaket den kapitalistiske virksomheten i samfunnet? Eventuelt hvordan? 2) Hvordan gjenspeiler klasseinteresser seg i den politiske kampen om hvordan tiltaket skal utvikle seg?

KAPITEL 3

6. I slutten av 1980-åra er det en klart mindre andel av yrkesbefolkninga som *mener* at de tilhører arbeiderklassen, i forhold til på 50- og 60-tallet. Betyr dette at tesen om at arbeiderklassen forsvinner i den moderne kapitalismen tross alt er riktig?

7. Er det først og fremst den ideologiske påvirkninga gjennom skoler og massemedia som hindrer arbeiderklassen i å bli bevisste sosialister?

8. Kapitlet streker opp en «formel» for stabiliteten i det norske samfunnssystemet: 1) At kapitalistene greier å sikre akkumulasjonen for de viktigste delene av kapitalen. 2) At borgerskapet greier å alliere seg med småborgerskapet i grunnleggende spørsmål om samfunnssystemet. 3) At arbeiderklassen er politisk dominert av Arbeiderpartiet. Er dette en for enkel «formel»? Hva slags betydning har kvinneundertrykkinga for stabiliteten i samfunnsordninga?

KAPITEL 4

9. I 1986-1988 kom en lang rekke kapitalistiske bedrifter opp i store problemer: Mange statseidde og endel privateidde bergverks- og industribedrifter, «jappe»-bedrifter i aksjespekulasjon og eiendomshandel, de store private bankene, den innenlandske handelsnæringen, fiskeribedrifter i Nord-Norge. Fra regjering, arbeidsgivere og LO hørte en stadig i 70- og 80-åra at problemene i norsk økonomi skyldes det høye lønnsnivået. Ville krisa i slutten av 80-åra vært unngått om det norske lønnsnivået hadde vært (la oss si) 30% lavere på hele 80-tallet?

10. Fra 1970 til slutten av 1980-åra økte det offentliges andel av sysselsatte årsverk fra omlag 15% til omlag

Nettpublisering ved Forvaltningsorgan for AKPs partihistorie (www.akp.no/ml-historie/) 2012

25%. Har dette noen betydning for de økonomiske krisene under kapitalismen?

KAPITEL 5

11. Vurder den politiske utviklinga i arbeiderklassen i 1980-åra. Hvordan gikk det med solidariteten mellom ulike deler av klassen? Hva slags politiske linjer bringer de store gruppene av *yrkesaktive* kvinnelige arbeidere med seg «inn» i arbeiderbevegelsen? Hva slags rolle spiller oppsplittinga etter kjønn, fag, næringer, arbeidsplasser, etter ulike lønnssystemer osv? Betyr valgoppslutninga om Fremskrittspartiet at det utover 90-åra vil være en stor gruppe *reaksjonære* arbeidere?

12. En samarbeidskomite mellom de sosialdemokratiske partiene i Norden utarbeidet i 1988 en rapport om framtida for den offentlige sektoren (publisert i det danske LO-bladet nr. 5, februar 1989). Rapporten sier at «en fortsat generel udbygning af den skattefinansierede offentlige sektor ikke længere er nøglen til fremtiden..» En slik utbygging vil beslaglegge arbeidskraft som burde gå til investeringer, vareproduksjon og eksportbedrifter, ble det sagt. Dessuten kan man ikke skattlegge mer, fordi det vil bli politiske protester, og høyere skatter vil være «direkte økonomisk skadelig» for effektiviteten og kapitalens bevegelighet. Rapporten mener at bortsett fra de aktiviteter som «indebærer magt- eller myndighedsutøvelse» (forsvar, rettsvesen) eller aktiviteter «der er aldeles centrale for at give mennesker ligeværdige livsbetingelser» (skolen, høyere utdannelse, størstedelen av sykehusvesenet og eldreomsorgen) er det hverken ideologiske eller økonomiske argumenter for at tjenester bør foregå i offentlig regi. Mange aktiviteter kan derfor privatiseres. Befolkningen må også få valgmuligheter, f.eks. ved at foreldre velger hvilken skole deres barn skal gå på. For å bedre effektiviteten i den offentlige sektoren, bør det bli innført en «fleksibel lønfastsættelse» der lønningene knyttes til prestasjoner og produktivitet.

    Hva slags konsekvenser vil slike forslag ha for 1) priser, kvalitet og fordeling av velferdstilbud, og 2) arbeidsforholdene for de ansatte i både offentlig og privat velferdssektor?

Nettpublisering ved Forvaltningsorgan for AKPs partihistorie (www.akp.no/ml-historie/) 2012

KAPITEL 6

13. Er det først og fremst i den kvinnelige arbeiderklassen en vil finne ideer om en sosialistisk omveltning?

14. Et av de tiltakene som staten idag vurderer når det gjelder miljøpolitikken, er å legge avgifter på utslipp av forurensende materiale. Et annet tiltak er å sette opp en samlet utslippskvote for forskjellige gifter, som bedrifter kan kjøpe og selge. Slik kan en altså prøve å gjøre «retten til utslipp» til en vare som blir en kostnad for dem som forurenser, og som påvirker profittene akkurat som andre utgifter. Tror dere slike tiltak kan avverge truslene mot miljøet? Er det mulig for de herskende klassene i de kapitalistiske og imperialistiske landene å få kontroll over den farlige økologiske utviklinga?

KAPITEL 7

15. Den tyske borgerlige samfunnsforskeren Ralf Dahrendorf karakteriserte Storbrittania i 1987 som et «to-tredels/en-tredels samfunn». Med dette mente han at samfunnet fungerte for et flertall, som hadde arbeid, noenlunde skikkelig inntekt, bra levestandard, tilgang til god utdanning og bra helsevesen, ofte i privat regi. For mindretallet var forholdene miserable: Høy arbeidsløshet, svært lav lønn for de med arbeid, synkende levestandard, avhengighet av offentlige trygder som knapt oversteg eksistensminimum, henvist til offentlige tjenester med svært lite ressurser. Passer en slik beskrivelse på Norge i slutten av 1980-åra? Er det sannsynlig at den kan passe i slutten av 1990-åra?

16. Kapitlet peker på at det politiske systemet kanskje kan bli bevart noenlunde uendra utover i 1990-åra, men antyder også muligheten for en framvekst av en sterkere revolusjonær bevegelse. Hva skal til for at et slikt revolusjonært oppsving skal komme? Er dette de to eneste mulighetene? Kan det tenkes andre utviklingsbaner, f.eks. en mer fascistisk preget utvikling, eller at det oppstår politiske tendenser som står for helt nye linjer i samfunnsutviklinga?

Nettpublisering ved Forvaltningsorgan for AKPs partihistorie (www.akp.no/ml-historie/) 2012

Støtte fra Studieforbundet Ny Verden

Det er mulig å få økonomisk støtte til gjennomføring av studiering over dette studieopplegget. Hovedreglene er:

1. Studieringen må gå over minst tre dager/kvelder og 12 skoletimer. (1 skoletime = 45 minutter)
2. Minst seks deltakere inkl. ringleder gjennomfører minst 3/4 av møtene.
3. Deltakerne må være fylt 14 år.
4. Studiematerialet må være offentlig tilgjengelig.
5. Arrangør må være Studieforbundet Ny Verden, eller godkjent av departementet som stønadsberettiget medlem. AKP(m-l) og Kvinnefronten er f.eks. godkjent.

Vi anbefaler **Studiering uten lærer**. Netto utbetaling til gruppa blir som oftest størst ved bruk av denne ordninga. Støtten gis da som tilskudd til studiemateriell til hver deltaker (80% oppad begrenset til kr 70,- pr deltaker.). I tillegg et administrasjonstilskudd på kr 15,- for hver time studieringen er samla. Kvittering for innkjøpt studiemateriale må vedlegges søknad.

Er dere interessert, ta kontakt med Studieforbundet Ny Verden, Postboks 478, 1501 Moss, tlf 032/52069.

Nettpublisering ved Forvaltningsorgan for AKPs partihistorie (www.akp.no/ml-historie/) 2012

Tom side

Nettpublisering ved Forvaltningsorgan for AKPs partihistorie (www.akp.no/ml-historie/) 2012

Tom side

Nettpublisering ved Forvaltningsorgan for AKPs partihistorie (www.akp.no/ml-historie/) 2012

pris kr 120,-

Flere «tikkende bomber» kan sette den kapitalistiske samfunnsordninga under press i åra framover: En ny nedgang i verdensøkonomien, krise i utkantnæringene som konsekvens av tilpasninga til EF, økende miljøproblemer, en arbeiderklasse som leter etter alternativer til Arbeiderpartiet, og et sterkere kvinneopprør. De herskende styrer samfunnsarbeidet og naturressursene i pakt med sine klasseinteresser. Men de møter motstand, og 80-tallet var et tiår med intense klassekamper.

Denne boka gir ei innføring i samfunnsøkonomi, klasseforhold og politisk system i det moderne Norge. Den analyser motsetningene i samfunnet, beskriver de viktigste utviklingstrekk de siste tiåra, og gir perspektiver på hva slags samfunn som er i emning framover mot århundreskiftet. Boka er lettlest, godt organisert og illustrert med figurer og tegninger.

Dette er avslutningsdelen i studieboka «Det norske samfunnssystemet i slutten av 20. århundret».
Øvrige kapitler kan lastes ned fra http://akp.no/ml-historie/pdf/studieboker/

Studiebok i det norske samfunnssystemet

Partiskolen, trinn 2B
Utgitt av Studieutvalget i AKP (m-l)

K/S Studietjenester A/S
ISBN-82-7392-013-5